

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทสื่อพิธีกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำป่าสักของชาวไท-ยวน อำเภอสายผึ้ง จังหวัดสระบุรี" เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียดด้านระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อพิธีกรรม กระบวนการสื่อสารของคาราวานกิจกรรมและสื่อพิธีกรรม รวมถึงผลและความยั่งยืนของสื่อพิธีกรรมที่ชาวไท-ยวน อำเภอสายผึ้ง จังหวัดสระบุรี ใช้ในการอนุรักษ์แม่น้ำป่าสัก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงศึกษาจากเอกสารสรุปผลการดำเนินงาน "โครงการสืบชะตาวังน้ำบ้านท่าราบ อำเภอสายผึ้ง จังหวัดสระบุรี" ในการวิจัยชุดโครงการสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุข (สพส.) และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) เพื่อให้การศึกษานี้มีความสมบูรณ์ด้านข้อมูล เนื้อหา และการวิเคราะห์ข้อมูลมากขึ้น

2. กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อพิธีกรรม กระบวนการสื่อสารของคาราวานกิจกรรมและสื่อพิธีกรรม รวมถึงผลและความยั่งยืนของสื่อพิธีกรรมที่ชาวไท-ยวน อำเภอสายผึ้ง จังหวัดสระบุรี ใช้ในการอนุรักษ์แม่น้ำป่าสัก ซึ่งถือว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมประเภทหนึ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย โดยเลือกด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเกณฑ์ในการเลือกบุคคลจะเลือกบุคคลที่มีส่วนร่วมในพิธีสืบชะตาแม่น้ำ ทั้งในส่วนของแกนนำ ในส่วนขององค์กรภายในและภายนอกชุมชน รวมถึงชาวไท-ยวนที่เข้าร่วมในพิธีสืบชะตาแม่น้ำ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จำนวนทั้งสิ้น 20 คน ทั้งนี้ หากผู้วิจัยพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีวิถีชีวิตหรือสถานะที่สามารถตอบคำถามได้ครอบคลุมหลายบทบาท ก็จะดำเนินการสัมภาษณ์ในแต่ละ

บทบาทที่เกี่ยวข้อง เช่น นายทรงชัย วรรณกุล มีสถานะเป็นปราชญ์ชาวบ้านและผู้อาศัยอยู่ริมน้ำ ผู้วิจัยก็จะดำเนินการสัมภาษณ์ในส่วนของปราชญ์ชาวบ้านและผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาแม่น้ำเน่าเสีย เนื่องจากใช้ชีวิตอยู่ริมน้ำ เป็นต้น โดยมีรายนามผู้ให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

	ชื่อ	สถานะ	ประเด็นสัมภาษณ์
1	นายสมจิตร ยะกุล	ผู้นำชุมชน	บริบทชุมชน, การสื่อสาร
2	นางกฤษณา พิทยาบุตร	ผู้นำชุมชน	บริบทชุมชน, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, การสื่อสาร, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิธีสืบชะตาแม่น้ำ
3	นายพิเนตร น้อยพุดธา	ปราชญ์ชาวบ้าน : ด้านพิธีสืบชะตาแม่น้ำ	บริบทชุมชน, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิธีสืบชะตาแม่น้ำ
4	นายทรงชัย วรรณกุล	- ปราชญ์ชาวบ้าน : ด้านประวัติศาสตร์ไท-ยวน - ผู้ได้รับผลกระทบ : ชาวบ้านริมน้ำ	บริบทชุมชน
5	นางวงเดือน ยะกุล	- ปราชญ์ชาวบ้าน : ด้านการแสดงวัฒนธรรมไท-ยวน - ชาวบ้านทั่วไป	บริบทชุมชน, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิธีสืบชะตาแม่น้ำ
6	นายจีบ จันทร์ทอง	- ปราชญ์ชาวบ้าน : ด้านการแสดงวัฒนธรรมไท-ยวน - ชาวบ้านทั่วไป	บริบทชุมชน, การสื่อสาร, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ
7	นางไพรวรรณ ยะกุล	ชาวบ้านทั่วไป	บริบทชุมชน, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิธีสืบชะตาแม่น้ำ
8	นายทิสรา ปราโมทย์ ปรึกษากิจ	กลุ่มรักษ์ป่าสัก	บริบทชุมชน, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ

	ชื่อ	สถานะ	ประเด็นสัมภาษณ์
9	นางสาวศิวพร บุตรชนินธุ์	- กลุ่มรักษาป่าสัก - ผู้ได้รับผลกระทบ : ชาวบ้านริมน้ำ	บริบทชุมชน, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, การสื่อสาร, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ พิธีสืบชะตาแม่น้ำ
10	นางสาวเพ็ญภา คชพรหม	เยาวชนกลุ่มรักษาป่าสัก	บริบทชุมชน, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, การสื่อสาร, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ พิธีสืบชะตาแม่น้ำ
11	เด็กชายนนทวัชร วิเศษ	เยาวชนกลุ่มรักษาป่าสัก	บริบทชุมชน, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, การสื่อสาร, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ พิธีสืบชะตาแม่น้ำ
12	นายสรวิษญ์ พิทยาบุตร	เยาวชนกลุ่มสืบสาน วัฒนธรรมไท-ยวน	บริบทชุมชน, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, การสื่อสาร, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ พิธีสืบชะตาแม่น้ำ
13	นายอภิวัฒน์ ยะกุล	เยาวชนกลุ่มสืบสาน วัฒนธรรมไท-ยวน	บริบทชุมชน, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, การสื่อสาร, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ พิธีสืบชะตาแม่น้ำ
14	นางสาวสุนันท์ เหล่าทอง	เยาวชนกลุ่มสืบสาน วัฒนธรรมไท-ยวน	บริบทชุมชน, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, การสื่อสาร, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ พิธีสืบชะตาแม่น้ำ
15	นางปัทมา เย็นยิ่ง	ผู้ได้รับผลกระทบ : ผู้เลี้ยงปลาในกระชัง	บริบทชุมชน, พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, การสื่อสาร, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ พิธีสืบชะตาแม่น้ำ
16	นางสาวหล่อ โพธิตา	ผู้ได้รับผลกระทบ : เกษตรกรริมน้ำ	บริบทชุมชน, การสื่อสาร, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิธีสืบชะตาแม่น้ำ
17	นางสาวสมสกุล ศรพรหม	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ นโยบาย และ แผน องค์การบริหารส่วน ตำบลต้นตาล-พระยาทศ	พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, การสื่อสาร

	ชื่อ	สถานะ	ประเด็นสัมภาษณ์
18	นางพนิดา ศรีธรรมมา	นักวิชาการวัฒนธรรม 7 ว สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดสระบุรี	พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, การสื่อสาร, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิธีสืบชะตาแม่น้ำ
19	นางประภาพรณ ชุ่มเจริญสุข	นักวิชาการวัฒนธรรม 7 ว สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดสระบุรี	พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, การสื่อสาร, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิธีสืบชะตาแม่น้ำ
20	นางสาวสิริพร เดชผดุง	เจ้าหน้าที่ประสานงาน โครงการสื่อพื้นบ้าน สื่อสารสุข เขตพื้นที่ภาค กลาง	พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ, กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิธีสืบชะตาแม่น้ำ

ตารางที่ 2 : รายชื่อ/สถานะ/ประเด็นสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

3. ขั้นตอนในการทำวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคสนาม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2551 – 5 เมษายน พ.ศ. 2552 และได้กำหนดขั้นตอนการทำวิจัย ดังนี้

3.1 ติดต่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และประสานงานเพื่อการศึกษาพื้นที่วิจัย โดยการเข้าพบกลุ่มแกนนำในการจัดทำพิธีสืบชะตาแม่น้ำและกลุ่มรักษป่าสัก เพื่อให้ช่วยแนะนำ/ติดต่อกลุ่มตัวอย่าง และสอบถามข้อมูลจากที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลต้นตาล-พระยาท

3.2 แนะนำตัวกับแหล่งข้อมูลบุคคล โดยการโทรศัพท์แนะนำตัว/เข้าพบ เพื่อสร้างสัมพันธไมตรีในเบื้องต้นพร้อมบอกวัตถุประสงค์ของการวิจัย นัดหมายวัน เวลา สถานที่ที่เหมาะสมและสะดวกในการสัมภาษณ์

3.3 เข้าพบกลุ่มเป้าหมายและเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและต่อดำเนินการสัมภาษณ์เจาะลึกโดยใช้แนวคำถามที่เตรียมไว้

3.4 ร่วมงานตลาดทำน้ำไท-ยวนที่ชุมชนจัดขึ้น เพื่อสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างชุมชนและผู้วิจัย

3.5 เข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย อาทิ พิธีกรรมลอยกระทง พิธีสืบชะตาแม่น้ำ

3.6 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอเป็นรูปเล่ม

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 เก็บรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) เพื่อศึกษาลักษณะ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องของกลุ่มตัวอย่างและโครงการสืบชะตาวังน้ำบ้านท่าราบ จังหวัดสระบุรี ดังนี้

- รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการสืบชะตาวังน้ำบ้านท่าราบ จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2549 จัดทำโดยนางพนิดา ศรีธรรมมา และคณะ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการฯ นี้ ภายในรายงานมีรายละเอียดของโครงการฯ อาทิ ความเป็นมาของโครงการ แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ วิธีการดำเนินงาน สรุปภาพรวมกิจกรรม และสรุปวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น

- เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการสืบชะตาวังน้ำบ้านท่าราบ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ เอกสารสรุปกิจกรรมลานคนยวน จวนฮักน้ำ เขียนโดยอาจารย์อดุลย์ ดวงดีวีรัตน์ เขียนขึ้นในปี พ.ศ. 2549 หลังจากจบกิจกรรมเวทีสืบค้นประวัติศาสตร์ไท-ยวนที่เกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำป่าสัก และเวทีผู้ได้รับผลกระทบจากน้ำป่าสักและร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหา และเอกสารสรุปกิจกรรมการลงพื้นที่โครงการสืบชะตาวังน้ำบ้านท่าราบ จังหวัดสระบุรี เขียนโดยนางสาวสิริพร เดชผดุง เจ้าหน้าที่ผู้ติดตามโครงการฯ จากโครงการสืบค้นบ้านสื่อสารสุข (สพส.) เขียนขึ้นในปี พ.ศ. 2549 หลังจากจบกิจกรรมเข้าค่ายสร้างจิตสำนึกร่วมให้กับเครือข่ายแกนนำอนุรักษ์ลุ่มน้ำป่าสัก

เอกสารทั้งสองชิ้นนี้เป็นข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ขั้นตอนและที่มาที่ไปของการทำกิจกรรมบางกิจกรรม ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ของ สพส. ทั้งสองท่าน ที่ช่วยเป็นที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมของโครงการสืบชะตาวังน้ำบ้านท่าราบ จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2549

- เอกสารข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลต้นตาล-พระยาทศ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ จำนวนประชากร สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม สาธารณูปโภค

- หนังสือเรื่องเล่าไท-ยวน จัดทำโดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้นตาล-พระยาทศ มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ของชาวไท-ยวน

4.2 เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบผสมผสาน ดังนี้

4.2.1 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Information Interview) กับกลุ่มเป้าหมาย โดยเตรียมคำถามกว้างๆ มาล่วงหน้า พูดคุยกันตามจังหวะและโอกาสที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย

4.2.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเตรียมแนวคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อต้องการให้ได้ข้อมูลที่ตรงที่สุดของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจใช้วิธีตะล่อมกล่อมเกล่า (Probe) ผสมผสานด้วย

4.3 เก็บรวบรวมจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Observation) เพื่อให้เข้าใจถึงขั้นตอนต่างๆ ของการประกอบพิธีกรรมรวมทั้งบรรยากาศและปฏิริยาของผู้คนที่อยู่ในพิธีกรรมนั้นๆ โดยผู้วิจัยมีโอกาสเข้าร่วมในพิธีสืบชะตาแม่น้ำในปี พ.ศ. 2551 เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน ซึ่งจัดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่สภาวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรีและคนในชุมชนบ้านต้นตาล โดยได้รับงบประมาณจากสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ และพิธีลอยกระทง ซึ่งจัดโดยคนในชุมชนบ้านต้นตาล เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

5. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. เครื่องบันทึกเสียง (mp4)
2. สมุดจดบันทึก
3. กล้องถ่ายรูป
4. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า และใช้คำถามปลายเปิด (Open-Questions) ที่ไม่ชี้นำคำตอบ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และศึกษาเอกสารในช่วงแรก ประกอบกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ปรากฏในบทที่ 2 มาร่วมตั้งเป็นประเด็นคำถาม ซึ่งประเด็นคำถามนี้จะใช้กับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มที่เป็นกลุ่มบุคคล เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถเล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่ผู้วิจัยตั้งไว้ได้อย่างเต็มที่ ประเด็นคำถามจะมีความยืดหยุ่น สามารถปรับคำถามได้ตามสถานการณ์ในขณะสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางคำถาม โดยแบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

บริบทชุมชน :

- ประวัติชุมชน
- วิถีชีวิตในอดีต-ปัจจุบัน
- สภาพปัญหา-ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน
- ปัญหาที่เกี่ยวกับแม่น้ำป่าสัก
- ผลที่เกิดจากแม่น้ำป่าสักเน่าเสีย
- การแก้ปัญหาของชุมชน

พิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ :

- ประวัติความเป็นมา
- ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมในอดีตและปัจจุบัน
- ความเหมือนและความต่างของพิธีกรรมทั้งในอดีตและปัจจุบัน
- ความหมายหรือแนวคิดที่ต้องการสื่อผ่านพิธีกรรมในแต่ละขั้นตอนทั้งในอดีตและปัจจุบัน
- บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทั้งในอดีตและปัจจุบัน

การสื่อสาร :

- การสื่อสารในชุมชนโดยทั่วไป
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชน
- การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในพิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ
- ช่องทางการสื่อสาร/การเปิดพื้นที่สาธารณะต่อคนภายนอกวัฒนธรรม
- ปฏิบัติการของคนภายนอกวัฒนธรรมที่มีต่อพิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ
- ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อการจัดพิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำ

กิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับพิธีสืบชะตาแม่น้ำ :

- คาราวานกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมประกอบพิธีกรรมสืบชะตาแม่น้ำมีอะไรบ้าง และแต่ละกิจกรรมต้องการสื่อประเด็นแนวคิดอะไร พร้อมทั้งบอกเหตุผล
- บทบาทขององค์กรหรือหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาสนับสนุน
- ผลจากการประกอบพิธีสืบชะตาแม่น้ำ

6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยใช้วิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยยืนยันความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล ด้วยการให้บุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษา ตรวจสอบ และรับรองความถูกต้องโดยการอ่านข้อมูลดังกล่าว พร้อมให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ทักท้วง หรือยอมรับข้อมูลที่นำเสนอ

2. การตรวจสอบสามเส้าข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้น ถูกต้องหรือไม่ โดยวิธีการตรวจสอบแหล่งที่ได้มาของข้อมูลด้านบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลที่ให้ข้อมูล เปลี่ยนไป ข้อมูลที่ได้จะเหมือนเดิมหรือไม่ เช่น ในประเด็นเดียวกัน ผู้วิจัยซักถามข้อมูลจาก กลุ่มเป้าหมายหลายคน เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการ เก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี กล่าวคือ ใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและการใช้วิธีการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตลอดจนการศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรง มากที่สุด

7. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ภาคสนาม เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนจึงนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผล โดยวิธีจำแนกประเภทของข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูล และการตีความข้อมูล อาศัยเครื่องมือทาง ความคิด (Conceptual Tools) โดยมีกรอบการวิเคราะห์ ดังนี้

- ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- ใช้ภาพรวมของปรากฏการณ์ (Holistic view)
- ใช้บริบทของปรากฏการณ์ (Context)
- ใช้ทัศนของคนใน (Emic) มาอธิบายปรากฏการณ์

โดยนำเสนอรายงาน ในรูปแบบของการพรรณนาให้เห็นสภาพเงื่อนไข กระบวนการ ขั้นตอน ความสัมพันธ์ต่างๆ ในความหมายทางวัฒนธรรมของปรากฏการณ์ในสังคมนั้น แยกตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารของคาราวานกิจกรรมและสื่อพิธีกรรมที่ชาวไท-ยวน อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ใช้ในการแก้ปัญหาแม่น้ำเน่าเสีย ในปี พ.ศ. 2549
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อพิธีกรรมในฐานะที่เป็นสื่อในการแก้ปัญหาแม่น้ำป่าสักเน่าเสียของชาวไท-ยวน อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ในปี พ.ศ. 2549
3. เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นและความยั่งยืนของการรักษาสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลมาจากสื่อพิธีกรรมในปี พ.ศ. 2549